

La cohesió d'un episcopat (Arrels Cristianes II)

Dc, 14/07/2010 per Catalunya Religió

(*Bernabé Dalmáu / CR*) Posar d'acord una desena de persones per tal d'elaborar un document com les [Arrels cristianes](#) no devia ser cosa fàcil. Però aquells anys vuitanta l'episcopat català posseïa uns horitzons eclesials amplis. Hi havien deixat estela dos prohoms de la mateixa edat que feia poc s'havien jubilat i que, junt amb l'aleshores bisbe de Girona Narcís Jubany, havien participat en les sessions del Concili Vaticà II. Es tracta de l'arquebisbe de Tarragona Josep Pont i Gol i del bisbe de Vic Ramon Masnou. I ara que ja ha passat mig segle i que tenim a disposició les Actes conciliaris i molts estudis i diaris personals sobre l'assemblea universal, podem dir francament que la majoria de l'episcopat espanyol no estava preparat intel·lectualment per a participar en la singladura conciliar, tal com Yves Congar senyala repetidament en les seves memòries. No era el cas, ben al contrari, dels prelats catalans esmentats.

L'experiència conciliar guià tota la trajectòria episcopal d'aquells anys, i aquests bisbes trobaren en el bagatge del Concili tot l'instrumental per a regir les diòcesis. No oblidem que el Vaticà II no sols elaborà documents que són una mina inesgotable de doctrina i de praxi pastoral, sinó que també fou un esdeveniment, una experiència d'universalitat i de catolicitat que marcà tota una generació. Això té més valor si tenim en compte que moltes vegades, àdhuc amb bones intencions pastorals, sol haver-hi un menyspreu a tocar aspectes relatius al nacionalisme sota el pretext que l'Església és universal. Aquesta omisió acostuma a rebotar contra el qui la practica, perquè fàcilment es vol evitar un nacionalisme però es cau en un altre.

Ho veiem fa anys: quan flaqueja la catalanitat de l'episcopat, es cau, sense adonar-se'n, en l'espanyolisme. El fet que molts confonguin la realitat de la col·legialitat episcopal, promoguda pel Concili, amb les estructures que han configurat les actuals Conferències episcopals pròpiament dites -o sigui, coincidents amb els territoris estatals i no amb els nacionals- porta a desfigurar fins i tot el mateix testimoniatge de la col·legialitat. Aquest perill de confusió el va assenyalar diàfanament el cardenal Joseph Ratzinger en el seu cèlebre *Informe*

sobre la fe precisament el mateix 1985. Hem d'afirmar que l'episcopat català d'aquell any no caigué en aquest perill, i va saber tenir responsabilitats en la Conferència Episcopal Espanyola tot mantenint i fomentant una coordinació entre les Esglésies diocesanes de Catalunya.

Aquesta era una idea molt clara, i la sabia transmetre, del doctor Josep Pont i Gol, president de la Tarraconense com arquebisbe primat del 1970 al 1983. S'emmirallava en la figura del seu predecessor el cardenal Vidal i Barraquer, del qual promogué el trasllat de les despulles. Per això durant el seu pontificat fomentava el sentit de col·legialitat dels bisbes de Catalunya. Aquests, i ells sols, el 1976 foren el primer episcopat mundial a fer la visita "ad limina" corporativament, pràctica que des d'aleshores s'ha generalitzat per a tots els bisbes. En el vessant més polític -i és convenient remarcar-ho per entendre millor el que serien les *Arrels cristianes*-, s'afanyà abans del restabliment de la Generalitat a negociar unes relacions amb l'Església basades en una "mútua independència i sana cooperació"; aquesta actitud sortosament s'ha mantingut fins als nostres dies i constitueix un tret diferencial del catolicisme català. El seu tarannà afable, pacífic i senzill fou reconegut a Catalunya i respectat en l'àmbit de l'Església d'Espanya. Foren cèlebres dues seves conferències dels anys 1975-1976 que prepararen el terreny per a les *Arrels cristianes: La llengua de l'Església i L'Església a Catalunya, quins camins?*.

Ramon Masnou, bisbe de Vic de 1955 a 1983, marca tota la seva trajectòria episcopal amb un indefectible amor al país, en la línia de les grans figures vigatanes com Torras i Bages, Verdaguer i Balmes. Els seus orígens de pagès osonenc, barreja de murrieria i de saviesa del cor, els conservà tota la vida. I això li permeté d'escriure obres tan significatives com *El problema català. Reflexions per al diàleg* (1986) i *Carta sobre nacionalismes* (1996). No cal dir que gran part del seu pontificat transcorregué en ambient hostil a tot el que fos identitat catalana, però mai no cessà de defensar-ne els drets davant les autoritats civils, tant en els aspectes que afectaven més directament l'Església com en el foment dels autèntics valors humans.

A ells, doncs, cal afegir un tercer pare conciliar, el cardenal Narcís Jubany, arquebisbe de Barcelona de 1971 a 1990. Mantingué l'esperit col·legial amb la resta de l'episcopat català, encara que ja llavors, pel fet de ser Barcelona la capital indiscutible del Principat i un arquebisbat exempt, començava a notar-se la duplicitat de lideratge eclesiàstic. Sense cap mena de dubte, però, el cardenal Jubany aportà a la societat el seu do de pacificador i de negociador, i desmentí qualsevol valoració minimalista o subordinada de la cultura catalana. Si calgués fer esment també de dos parlaments significatius de la seva profunda catalanitat, caldria citar el pregó dels Jocs Florals de Barcelona (1974) sobre *L'ús del propi idioma en la sagrada litúrgia* i l'agraïment en rebre la medalla d'or de la Generalitat (1991) en què desenrotllà *La gran lliçó del civisme cristià*.

Personalitats com els tres exemples esmentats contagiaren no sols la majoria dels col·legues, que ja vibraven per uns mateixos ideals, sinó que arrossegaren alguna mentalitat discordant, que també hi era, i així la situaven en un nivell que la feia més acceptable per part dels fidels mateixos. Aquesta és l'única explicació que, vint-i-cinc anys després, fa admirar les *Arrels cristianes* no sols com una novetat literària en el seu gènere sinó com gairebé un miracle; primer, pel context en què van néixer i, després, per la perdurabilitat que, de grat o per força, l'episcopat català successiu els han hagut de reconèixer. Hem de

constatar que sempre que una personalitat o institució d'Església s'ha vist empesa a pronunciar-se sobre un punt de vista en relació amb el país no ha tingut altre remei que recórrer a les *Arrels cristianes* de 1985 per a mostrar-ne la vigència i l'actualitat.

En tot això cal reconèixer el mèrit del qui presidí en aquell moment la Tarraconense, l'arquebisbe primat Ramon Torrella, i per tant, el màxim responsable de la publicació de les *Arrels cristianes*. La vida li havia donat oportunitats pastorals ben variades i complementàries: consiliari de la Joventut Obrera Catòlica, primer a Barcelona i després a Europa, rector del Seminari de Barcelona, president de la nova Facultat de teologia de Catalunya, bisbe auxiliar de Barcelona; i a Roma, vicepresident successivament del Consell de laics, de la Comissió Justícia i Pau, del Consell Pontifici Cor Unum i del Secretariat per a la unió dels cristians. En la persona de Torrella se sintetitza l'esperit d'home del país, de persona de diàleg, d'obertura a l'ecumenisme i allò que el farà passar a la història: la convocatòria del Concili Tarraconense de 1995.

Bernabé Dalmau
Monjo de Montserrat

Altres articles

-Consideracions Generals

[Importància de les "Arrels Cristianes de Catalunya" \(I\)](#)

[La cohesió d'un episcopat \(II\)](#)

[Els límits d'una certa visió de Catalunya \(III\)](#)

[Les "Arrels cristianes" en el Concili Provincial Tarraconense \(IV\)](#)

-Comentari a la lectura del text

1. [Proemi](#)
2. [Amor i servei a Catalunya](#)
3. [El fet de la nacionalitat catalana](#)
4. [Una cultura](#)
5. [Una època de canvi](#)
6. [L'Església a Catalunya](#)
7. [Pluralisme](#)
8. [Recordar les nostres arrels](#)

9. [Justícia social](#)
10. [Els qui han vingut de fora](#)
11. [Epíleg](#)